

dr Małgorzata Balwicka-Szczyrba
adiunkt w Katedrze Prawa Cywilnego
Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego

AUTOREFERAT PRZEDSTAWIAJĄCY OPIS DOROBKU NAUKOWEGO I OSIĄGNIĘĆ NAUKOWYCH

1. Imię i nazwisko

MAŁGORZATA BALWICKA-SZCZYRBA

2. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe – z podaniem nazwy, miejsca i roku ich uzyskania oraz tytułu rozprawy doktorskiej

2001 – magister prawa, Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego
2007 – doktor nauk prawnych w zakresie prawa, rozprawa doktorska pod tytułem „*Szkoda przyszła deliktowa na osobie – problematyka przedawnienia roszczeń odszkodowawczych*”, przygotowana pod kierunkiem dra hab. Tomasza Sokołowskiego, Prof. UG, obroniona w dniu 21.05.2007 r. przed Radą Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego.

3. Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych

25.02.2002 – 30.09.2007 – asystent w Katedrze Prawa Cywilnego, Wydział Prawa i Administracji, Uniwersytet Gdański
1.10.2007 – obecnie – adiunkt w Katedrze Prawa Cywilnego, Wydział Prawa i Administracji, Uniwersytet Gdański

4. Wskazanie osiągnięcia wynikającego z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. nr 65, poz. 595 ze zm.):

a) tytuł osiągnięcia naukowego

Autorstwo monografii pod tytułem:
„Korzystanie z nieruchomości przez przedsiębiorców przesyłowych – właściciele urzędzeń przesyłowych”

b) autor, tytuł/tytuły publikacji, rok wydania, nazwa wydawnictwa

Małgorzata Balwicka-Szczyrba, *Korzystanie z nieruchomości przez przedsiębiorców przesyłowych – właściciele urzędzeń przesyłowych*, Warszawa 2015, Wolters Kluwer business, ISBN 978-83-264-3433-4, ss. 446.

recenzja wydawnicza: dr hab. Tomasz Sokołowski, prof. UAM.

c) omówienie celu naukowego ww. pracy i osiągniętych wyników wraz z omówieniem ich ewentualnego wykorzystania

Przedkładana jako osiągnięcie naukowe monografia pt. „*Korzystanie z nieruchomości przez przedsiębiorców przesyłowych – właściciele urzędzeń przesyłowych*” stanowi zwieńczenie moich wieloletnich badań nad prawnymi aspektami posiadawiania urzędzeń przesyłowych, rozpoczętych już w roku 2008 – tj. roku, w którym dodano do kodeksu cywilnego unormowania dotyczące służebności przesyłu.

Podstawowym teoretyczno-prawnym osiągnięciem tejże pracy, mającym znaczenie dla dogmatyki prawa, jest dokonanie szczegółowej i oryginalnej analizy licznych elementów wchodzących w skład problematyki korzystania z nieruchomości przez przedsiębiorców przesyłowych - właściciele urzędzeń przesyłowych. Wymaga przy tym podkreślenia, iż pomimo że zagadnienia dotyczące urzędzeń przesyłowych od dłuższego czasu budzą bardzo duże zainteresowanie zarówno doktryny, jak i judykatury, brak jest takiego opracowania monograficznego, które w sposób całościowy i wyczerpujący koncentrowałoby się na kwestii tytułów prawnych do nieruchomości, możliwych do pozyskania przez przedsiębiorców przesyłowych, a także na korzystaniu z nieruchomości bez takiego tytułu. Wielość problemów związanych z tym właśnie aspektem prawnej problematyki urzędzeń przesyłowych, a także duży stopień zawichości tej problematyki, przemawiały za koniecznością jej uporządkowania i szerokiego naukowego omówienia, w tym poprzez dokonanie na nowo oceny sytuacji prawnej przedsiębiorców przesyłowych w świetle obowiązujących unormowań prawnych.

Z uwagi na tak znaczną doniosłość praktyczną podjętych rozważań, budzących jednocześnie liczne wątpliwości związane z wykładnią obowiązujących przepisów prawnych, dokonana analiza jest kolejnym krokiem w badaniach nad stosunkami społecznymi, a poprzez to przyczynia się do rozwoju prawa cywilnego. Wywody zawarte w monografii mają bowiem istotne znaczenie dla określenia sytuacji prawnej przedsiębiorców przesyłowych, których istota działalności wiąże się z koniecznością posiadawiania urzędzeń przesyłowych, najczęściej na cudzych nieruchomościach. Z tego powodu dokonane badania mogą stanowić ważny element nie tylko w toku dalszej dyskusji nad optymalnym kształtem regulacji prawnej związanej z urzędzeniami przesyłowymi, lecz także w dyskusji nad aspektami organizacyjnymi i gospodarczymi funkcjonowania przedsiębiorców przesyłowych.

Ze względu na to, że w pracy dokonano także określenia uwarunkowań tak znacznej skali zjawiska polegającego na korzystaniu z nieruchomości przez przedsiębiorców przesyłowych bez tytułu prawnego, a także zaproponowano sposoby jego eliminacji, przeprowadzone badania powinny korzystnie wpłynąć na proces ograniczania tego zjawiska. Skoro korzystanie z cudzych nieruchomości bez tytułu prawnego przez przedsiębiorców przesyłowych wywołuje istotne prawne i gospodarcze skutki dla nich samych, zwłaszcza z uwagi na możliwość podniesienia roszczeń przez właścicieli nieruchomości zabudowanych urządzeniami, to ograniczenie tego zjawiska, w sposób wskazany w opracowaniu, wywoła niewątpliwie pozytywny skutek społeczno-gospodarczy.

Dokonane w pracy naukowe omówienie zagadnień dotyczących korzystania z nieruchomości przez przedsiębiorców przesyłowych – właścicieli urządzeń przesyłowych ma charakter wielopłaszczyznowy. Jego celem było, po pierwsze, uporządkowanie, a także pogłębiona naukowa analiza tytułów prawnych, które mogą stanowić podstawę korzystania z nieruchomości przez tychże przedsiębiorców (w tym zwłaszcza tytułów prawnorzeczowych i obligacyjnych, lecz także tytułów wnikających z regulacji publicznoprawnych), po drugie, określenie uwarunkowań zjawiska polegającego na korzystaniu z nieruchomości bez tytułu prawnego, w tym pod kątem możliwości jego eliminacji, oraz uporządkowanie i analiza roszczeń, które mogą być w związku z tym podnoszone wobec wskazanych przedsiębiorców. Wyodrębnione powyżej dwie główne płaszczyzny badawcze zostały poprzedzone badaniami dotyczącymi nabywania przez przedsiębiorców przesyłowych własności urządzeń, do których odnosi się art. 49 § 1 k.c. (do zwięzłego przedstawienia tego zagadnienia zobowiązywał bowiem zakres tematyczny pracy), a zakończone oceną projektowanych zmian w prawie dotyczących problematyki związanej z urządzeniami przesyłowymi.

Przeprowadzone badania pozwoliły przyjąć, że „urządzenie przesyłowe”, które określono jako mechanizm lub zespół mechanizmów służący do przesyłania płynów, pary, gazu i energii elektrycznej, jak również inny, podobny do niego mechanizm lub zespół mechanizmów („urządzenie przesyłowe *sensu largo*”), może być posadowione na każdego rodzaju nieruchomości, w tym na gruncie, a także w nieruchomości budynkowej i lokalowej. Stanowi ono samoistną rzecz ruchomą, bez względu na stopień powiązania z siecią. „Wejście w skład przedsiębiorstwa” przez to urządzenie, o którym mowa w art. 49 § 1 k.c., związane jest z nabyciem jego posiadania przez przedsiębiorcę przesyłowego. Jednakże dopiero z chwilą zakończenia budowy urządzenia, a nie wcześniej, może ono stać się przedmiotem posiadania.

Wbrew stanowiskom wyrażonym w nauce zaprezentowano tezę, że *de lege lata* w skład przedsiębiorstwa nie wchodzi element, który nie jest jeszcze urządzeniem przesyłowym (np. fundament).

Dokonane rozważania pozwoliły przyłączyć się do zapatrywania, iż w obecnym stanie prawnym właścicielem urządzenia przesyłowego jest ten, kto sfinansował jego budowę, co nie wyklucza możliwości odmiennego określenia jego własności przez strony w umowie, zwłaszcza gdy budowa urządzenia nastąpiła w wykonaniu takiej umowy. Zauważono równocześnie, iż istnieją także inne sposoby nabycia własności urządzeń przesyłowych przez przedsiębiorców przesyłowych, zarówno umowne, na mocy orzeczenia sądowego, jak i na skutek innych zdarzeń prawnych. Na szczególną uwagę zasługuje nowo dodany do kodeksu cywilnego art. 49 § 2 k.c. określający przesłanki roszczenia o nabycie (przeniesienie) własności urządzeń, do których odnosi się art. 49 § 1 k.c. W pracy udowodniono, wbrew zdecydowanie dominującemu pogładowi, ograniczone zastosowanie tej regulacji, która nie odnosi się do urządzeń przesyłowych już istniejących w dniu wejścia w życie nowelizacji kodeksu cywilnego tj. w dniu 03.08.2008 r. Na wyeksponowanie zasługuje także kolejna teza wynikająca z dokonanych w tej części pracy rozważań, iż *de lege lata* nabycie własności urządzeń przesyłowych przez przedsiębiorców przesyłowych nie skutkuje automatycznym nabyciem praw do nieruchomości, na której je posadowiono. Powyższe skutkuje koniecznością pozyskania przez przedsiębiorców przesyłowych tytułu prawnego do nieruchomości, jeżeli korzystanie z niej ma być oparte na prawie.

Analiza przeprowadzona w dalszej części pracy potwierdziła, że istnieje cały „wachlarz” tytułów prawnych, które mogą stanowić podstawę korzystania z nieruchomości przez przedsiębiorców przesyłowych – właścicieli urządzeń przesyłowych. Wykazują one duże zróżnicowanie zarówno pod względem zakresu przyznanych uprawnień do nieruchomości, jak i ich trwałości.

Pozytywnie oceniono wprowadzenie do kodeksu cywilnego służebności przesyłu, stanowiącej nowy rodzaj służebności. Regulacja ta jawi się jako bardzo nowoczesna w zestawieniu z przebadanymi systemami prawnymi: Niemiec, Włoch, Francji i Hiszpanii, gdzie nie przewidziano odrębnej od służebności gruntowych i osobistych kategorii służebności, uregulowanej w kodeksie cywilnym, ustanawianej na rzecz przedsiębiorców przesyłowych bez względu na rodzaj prowadzonej działalności przesyłowej. Z uwagi na to, że roszczenia z art. 305² k.c. nie przedawniają się, nie ma granic czasowych w dochodzeniu ustanowienia

służebności przesyłu, co może dotyczyć zarówno urządzeń przesyłowych już istniejących, a także tych, których budowa jest dopiero planowana. Każdorazowo należy jednak oceniać, czy prawo to nie zostało nabyte przez przedsiębiorcę przesyłowego w drodze zasiedzenia. Służebność przesyłu może zostać bowiem nabyta w ten sposób, a przy obliczaniu okresu posiadania służebności przesyłu prowadzącego do zasiedzenia uzasadnione jest zsumowanie okresu posiadania tej służebności od dnia 3 sierpnia 2008 r. oraz okresu posiadania służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu przed wskazaną datą. W pracy zawarto wiele wniosków szczegółowych dotyczących unormowań w zakresie służebności przesyłu. Zaproponowano między innymi, aby wynagrodzenie za ustanowienie służebności przesyłu było ustalane także na podstawie kryterium przeznaczenia danych urządzeń przesyłowych, co można wywodzić ze sformułowania „odpowiednie wynagrodzenie”, do którego odnosi się art. 305² k.c. Jednocześnie zawarto tezę, że wynagrodzenie to określone w orzeczeniu sądowym powinno być jednorazowe, a nie okresowe.

Badania nad innymi tytułami prawnymi wykazały, że najszersze uprawnienia do rzeczy składają się na treść prawa własności, którego pozyskanie umożliwi zarówno budowę, jak i utrzymywanie na nieruchomości urządzeń przesyłowych. W niektórych jednak przypadkach istnienie czy też eksploatacja tych urządzeń na nieruchomości własnej może wykraczać poza granicę tego prawa, zwłaszcza pozostając w sprzeczności z ustawą, w tym z regulacją z art. 144 k.c. Przedsiębiorca przesyłowy może pozyskać również użytkowanie wieczyste gruntu, jednakże, poza innymi granicami tego prawa, ograniczenia w zakresie możliwości budowy na gruncie urządzeń przesyłowych może wprowadzać umowa o oddanie gruntu w użytkowanie wieczyste. Dokonane rozważania pozwalają uznać jedynie wyjątkowe zastosowanie wobec przedsiębiorców przesyłowych – właścicieli urządzeń przesyłowych innych omówionych w pracy ograniczonych praw rzeczowych, tj. użytkowania i służebności gruntowych, tych ostatnich, po wprowadzeniu regulacji dotyczącej służebności przesyłu. Nieczęste praktyczne zastosowanie użytkowania jest związane z tym, że jest to prawo niezbywalne. Z kolei służebność gruntowa o treści odpowiadającej służebności przesyłu obecnie może zostać nabyta w przypadku upływu terminu zasiedzenia służebności przed dniem 3 sierpnia 2008 r. Przeprowadzone badania pozwoliły także ukazać nietrwały charakter uprawnień wynikających z umowy obligacyjnej dotyczącej korzystania z nieruchomości zawartej między przedsiębiorcą przesyłowym a właścicielem (użytkownikiem wieczystym) nieruchomości. Podzielono stanowisko, że *de lege lata* stosunek obligacyjny łączący właściciela nieruchomości i

przedsiębiorcę przesyłowego nie ma charakteru obligacji realnej wobec braku wyraźnej regulacji ustawowej na to wskazującej.

W pracy wykazano, że decyzje administracyjne o charakterze wywłaszczeniowym wydane na podstawie art. 35 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości, art. 70 ustawy z dnia 29.04.1985 r. o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości, a w obecnym stanie prawnym, na podstawie art. 124 ust. 1 u.g.n., stanowią także trwały tytuł prawny do nieruchomości, który może (bądź mógł) być pozyskany przez przedsiębiorcę przesyłowego. Zauważono, w przypadku niektórych tytułów cywilnoprawnych i tytułów wynikających z unormowań publicznoprawnych, podobieństwo nabywanych uprawnień (tak przede wszystkim uprawnienie do budowy i utrzymywania urządzeń przesyłowych na nieruchomości wynikające z ustanowionej służebności przesyłu i decyzji administracyjnej z art. 124 ust. 1 u.g.n.). Udowodniono jednocześnie, że decyzja z art. 124 ust. 1 u.g.n nie stanowi sposobu powstania służebności przesyłu.

W konkluzji zawarto tezę, iż możliwość pozyskania na gruncie obowiązujących przepisów tak wielu, i tak różnorodnych, tytułów prawnych celem regulacji korzystania z nieruchomości przez przedsiębiorców przesyłowych – właścicieli urządzeń przesyłowych odpowiada potrzebom praktyki, lecz jedynie w zakresie dotyczącym urządzeń przesyłowych nowo budowanych. Mankamentem obowiązujących regulacji jest brak unormowań umożliwiających pozyskiwanie przez przedsiębiorców przesyłowych, w drodze decyzji administracyjnej o charakterze wywłaszczeniowym, trwałych uprawnień do korzystania z nieruchomości zabudowanych już istniejącymi urządzeniami przesyłowymi. Decyzja z art. 124 ust. 1 u.g.n może być bowiem pozyskana jedynie w ramach nowych inwestycji przesyłowych.

Kolejna płaszczyzna prowadzonych badań dotyczyła korzystania z nieruchomości przez przedsiębiorców przesyłowych – właścicieli urządzeń przesyłowych bez tytułu prawnego. Udowodniono, że zjawisko to nie wynika wyłącznie z braku należytej staranności po stronie przedsiębiorców przesyłowych w pozyskiwaniu uprawnień do korzystania z nieruchomości, lecz wpływ na nie wywarły zarówno uwarunkowania zewnętrzne (niezależne od tychże przedsiębiorców), jak i uwarunkowania jedynie częściowo od nich zależne. Najbardziej istotne uwarunkowania tak znacznej skali zaobserwowanego zjawiska mają charakter historyczno-polityczny. Można wyróżnić także uwarunkowania prawne, organizacyjne i ekonomiczne,

które są z zasady wtórne, albowiem stanowią konsekwencję uwarunkowań historyczno-politycznych.

Rozważając możliwość eliminacji zjawiska polegającego na korzystaniu przez przedsiębiorców prasyłowych - właścicieli urządzeń prasyłowych z nieruchomości bez tytułu prawnego uznano, iż przeszkody w pozyskiwaniu uprawnień do nieruchomości nie stanowi sfera prawa cywilnego materialnego, zwłaszcza po wprowadzeniu do kodeksu cywilnego służebności prasyłu. Zaprezentowana teza nie wyklucza jednak ewentualnych działań legislacyjnych mających na celu dodatkowe poszerzenie katalogu tytułów prawnych możliwych do pozyskania przez przedsiębiorców prasyłowych, czemu służy m.in. będący w przygotowaniu projekt nowelizacji kodeksu cywilnego polegającej na wprowadzeniu prawa zabudowy. Nadto działań mających na celu uszczegółowienie, bądź doprecyzowanie obowiązujących unormowań.

Wyrażono stanowisko, że w obecnych realiach społecznych i prawnych, aby zmniejszyć, a z czasem wyeliminować zjawisko korzystania z nieruchomości przez przedsiębiorców prasyłowych bez tytułu prawnego warto wprowadzić regulację administracyjnoprawną umożliwiającą nabycie przez przedsiębiorców prasyłowych w drodze decyzji administracyjnej trwałych uprawnień do korzystania z cudzych nieruchomości już zabudowanych urządzeniami prasyłowymi. Nadto, aby przeciwdziałać omawianemu zjawisku należy ograniczyć oddziaływanie czynnika organizacyjnego oraz ekonomicznego. Możliwość ta, w zakresie drugiego z tychże czynników, istnieje na gruncie obowiązujących przepisów prawnych, przy dokonaniu odpowiedniej ich wykładni.

Przeprowadzone badania potwierdziły, że korzystanie z nieruchomości bez tytułu prawnego wywołuje wobec przedsiębiorców prasyłowych – właścicieli urządzeń prasyłowych istotne konsekwencje prawne i gospodarcze, związane zwłaszcza z możliwością podniesienia roszczeń przez właścicieli (użytkowników wieczystych) tychże nieruchomości. Nie wszystkie roszczenia będą jednak mogły być skutecznie dochodzone w stanie faktycznym danej sprawy. *De lege lata* nie można wykluczyć, iż przedsiębiorca prasyłowy będzie biernie legitymowany w postępowaniu z art. 222 § 2 k.c. Istnieje jednak konieczność każdorazowej oceny skutków wyroku uwzględniającego powództwo negatoryjne w postępowaniu przeciwko takiemu przedsiębiorcy, w tym jego konsekwencji wobec odbiorców prasyłanych mediów. Wystąpienie z powództwem negatoryjnym przeciwko przedsiębiorcy prasyłowemu może zostać uznane za sprzeczne z zasadami współżycia społecznego. Wobec przedsiębiorców

przesyłowych jako posiadaczy służebności zastosowanie znajdzie roszczenie o wynagrodzenie za korzystanie z rzeczy z art. 224 § 2 i art. 225 k.c. oraz, sporadycznie, roszczenie o odszkodowanie za pogorszenie rzeczy, a także roszczenie o zwrot pożytków lub ich wartości, to ostatnie w przypadku posiadania w złej wierze. Urządzenia przesyłowe wzniesione na cudzym gruncie, a także znajdujące się nad tym gruntem bez styczności z nim (np. linie energetyczne), mogą stanowić urządzenia objęte treścią art. 231 § 2 k.c. Niekiedy zasadne będzie prowadzenie przeciwko przedsiębiorcy przesyłowemu postępowania z art. 189 k.p.c., przykładowo o ustalenie nieistnienia służebności przesyłu. Z kolei roszczenia z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia wobec przedsiębiorców przesyłowych korzystających z cudzych nieruchomości bez tytułu prawnego znajdują zdecydowanie wyjątkowe zastosowanie. Ich podniesienie jest możliwe bowiem jedynie w sytuacjach wykraczających poza zakres roszczeń uzupełniających z art. 224 § 2 i art. 225 k.c., gdy podstawą roszczenia jest powstałe zubożenie. Podobnie, możliwość podnoszenia wobec przedsiębiorców przesyłowych roszczeń o naprawienie szkody deliktowej istnieje jedynie w sytuacjach wykraczających poza zakres roszczeń uzupełniających z art. 224 § 2 i art. 225 k.c., przy spełnieniu przesłanek tej odpowiedzialności.

Dokonane rozważania pozwoliły sformułować tezę, że obowiązująca regulacja prawna odnosząca się do urządzeń przesyłowych, w tym zawarta w art. 49 k.c. i 305¹ - 305⁴ k.c., nie jest optymalna i warto kontynuować prace nad jej doprecyzowaniem, zwłaszcza w tych obszarach, które budzą największe spory w literaturze i orzecznictwie. W pracy zaproponowano kierunek nowelizacji obowiązujących regulacji bądź też przykładowe brzmienie nowych unormowań. Jednakże zdecydowana większość wniosków wykazanych w opracowaniu ma charakter *de lege lata*, co czyni je szczególnie cennym narzędziem przy stosowaniu unormowań obecnie już obowiązujących. Najważniejsze wnioski *de lege lata* i *de lege ferenda* wynikające z całości rozważań wypunktowano w monografii po podsumowaniu końcowym.

5. Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych.

a) Osiągnięcia naukowo-badawcze obejmujące autorstwo lub współautorstwo publikacji naukowych w czasopismach znajdujących się w bazie Journal Citation Reports (JCR) lub

na liście European Reference Index for the Humanities (ERIH), zgodnie z § 3 pkt 2 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1.09.2011 r. w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego (Dz.U. Nr 196, poz. 1165).

Jestem współautorką jednego artykułu naukowego z zakresu prawa ochrony zdrowia, który został opublikowany w czasopiśmie znajdującym się w bazie **Journal Citation Reports (JCR)** - Ł. Balwicki, M. Stokłosa, M. Balwicka-Szczyrba, W. Tomczak, *Tobacco industry interference with tobacco control policies in Poland: legal aspects and industry practices* (Tobacco Control, Published Online First: [29Sep2015] doi:10.1136/tobaccocontrol-2015-052582).

Mój wkład w powstanie artykułu, który polegał na analizie omawianego zagadnienia pod kątem obowiązujących regulacji prawnych, edycji oraz przygotowaniu manuskryptu do publikacji, szacuję na 20%. W publikacji tej wykazano wywieranie wpływu przez podmioty działające w interesie branży tytoniowej na proces stanowienia prawa w Polsce oraz dokonano analizy prawnych aspektów umożliwiających podejmowanie takich działań. Wymaga podkreślenia, iż „Tobacco Control” jest najbardziej prestiżowym na świecie czasopismem naukowym zajmującym się politykami związanymi z ograniczeniem używania tytoniu. Zgodnie z rokiem publikacji - **5.933 impact factor**.

b) Osiągnięcia naukowo-badawcze w dziedzinie nauk prawnych (§ 4 w/w rozporządzenia).

Poza powyżej wskazanymi, na osiągnięcia naukowo - badawcze w dziedzinie nauk prawnych składa się 37 publikacji o charakterze naukowym, z czego 32 wydane po uzyskaniu stopnia doktora nauk prawnych. Do pozostałego dorobku naukowego po uzyskaniu stopnia doktora nauk prawnych zaliczam: autorstwo jednej monografii, współautorstwo dwóch komentarzy, autorstwo 3 rozdziałów w książkach stanowiących publikacje pokonferencyjne, autorstwo 10 artykułów, współautorstwo 7 artykułów, autorstwo 7 głos, jedną opublikowaną opinię prawną oraz jedną opublikowaną recenzję.

Dodatkowo wskazuję, iż w trakcie publikacji jest 1 artykuł mojego autorstwa o charakterze pokonferencyjnym.

Prowadzona przez mnie działalność naukowo – badawcza po uzyskaniu stopnia doktora nauk prawnych dotyczyła zróżnicowanej problematyki, wobec czego mogę poszczycić się publikacjami z zakresu **prawa cywilnego, prawa energetycznego** (przy uwzględnieniu jego zróżnicowanych metod regulacji), a ponadto **prawa ochrony zdrowia**. Badane przeze mnie zagadnienia można pogrupować w kilka nurtów badawczych, pośród których wiodącą rolę przypisuję zagadnieniom z zakresu **prawa rzeczowego**.

W ramach **prawa rzeczowego** przedmiotem prowadzonych przez mnie badań stała się problematyka związana z nowym rodzajem służebności – **służebnością przesyłu**. W okresie sprzed opublikowania monografii określonej w pkt. 4 niniejszego autoreferatu istotne znaczenie dla nauki prawa cywilnego przypisuję moim publikacjom stanowiącym głos w dyskusji nad wykładnią nowych regulacji kodeksowych. Pogląd, że roszczenie przedsiębiorcy przesyłowego o ustanowienie służebności przesyłu nie ulega przedawnieniu, wyraziłam w publikacji: *Problem przedawnienia roszczenia przedsiębiorcy przesyłowego o ustanowienie służebności przesyłu* (PiP 2010, z. 4, s. 84-93). Uzasadniam w nim tezę znacznie odbiegającą od tej eksponowanej w komentarzach i piśmiennictwie w początkowym okresie obowiązywania art. 305² k.c. Wymaga zaakcentowania, iż zaproponowana w w/w artykule wykładnia stała się obecnie ugruntowana w orzecznictwie i nauce. Kolejną publikację z tego zakresu stanowi artykuł: *W sprawie zasad ustalania opłaty sądowej od wniosku o ustanowienie służebności przesyłu oraz od wniosku o stwierdzenie nabycia służebności przesyłu w drodze zasiedzenia* (Przeгляд Sądowy 2011, nr 1, s. 47-51), gdzie wskazałam, że służebność przesyłu stanowi odrębny od służebności gruntowych (w tym służebności drogi koniecznej z art. 145 k.c.) rodzaj służebności, co bezpośrednio wpływa na określenie zasad ustalania opłat sądowych, tak niejednolicie przyjmowanych przez sądy w tamtym czasie. Ponadto opublikowałam artykuł: *Ustanowienie służebność przesyłu z zastrzeżeniem terminu lub warunku* (Rejent 2013, nr 2, s. 9-22), w którym zawarłam tezę, iż *de lege lata* umowa o ustanowienie służebności przesyłu może zawierać termin bądź warunek. Postuluję jednakże o wstrzeźliwość we wprowadzaniu do tychże umów terminów bądź warunków z uwagi na funkcję, jaką służebność przesyłu pełni w systemie prawa, związaną z trwałą regulacją korzystania z nieruchomości w związku z posadowieniem urządzeń przesyłowych. Omawianej instytucji dotyczył także artykuł: *Służebność przesyłu* (GSP 2009, t. XXI, s. 47-56).

W ostatnim czasie podjęłam jeszcze polemikę z poglądami wyrażonymi w literaturze odnośnie do intertemporalnych zagadnień związanych z tym prawem rzeczowym: *Kilka uwag polemicznych na temat problematyki intertemporalnej służebności przesyłu* (Kwartalnik

Prawa Prywatnego 2015, z. 4, s. 975-985). Przygotowałam również recenzję monografii P. Lewandowskiego „*Służebność przesyłu w prawie polskim*” (PiP 2015, z. 6, s. 111-115).

Podjęmowane przeze mnie badania dotyczyły także zagadnień związanych z **innymi rodzajami służebności**. Jestem współautorką publikacji *Sąsiedztwo nieruchomości. Komentarz* (Warszawa 2014), w której dokonałam kompleksowej analizy i wykładni art. 285-291 oraz art. 352 kodeksu cywilnego, proponując, tam gdzie jest to możliwe, nowe rozwiązania. Przykładowo, dokonałam wyróżnienia służebności gruntowych granicznych i służebności gruntowych sąsiedzkich, czy też zaproponowałam klasyfikację posiadania służebności. Warto wskazać, że komentarz ten cieszy się dużym uznaniem praktyków, ponieważ zadbane w nim, by wszelkie wnioski praktyczne znalazły ugruntowanie w teoretycznej konstrukcji omawianych instytucji prawnych. Uchwałą Rady Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego praca ta została zarekomendowana i zgłoszona do VII edycji obecnie jeszcze nierozstrzygniętego konkursu Przeglądu Sądowego na książkę prawniczą najbardziej przydatną w praktyce wymiaru sprawiedliwości.

Jestem także autorką trzech glos odnoszących się do problematyki służebności gruntowych treścią odpowiadających służebności przesyłu: *glosy do postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2013 r., II CSK 10/13* (OSP 2015, z. 2, s. 240-248); *glosy do postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 23 października 2013 r., sygn. IV CSK 30/13* (OSP 2014, z. 9, s. 1219-1229) oraz *glosy do uchwały SN z dnia 7 października 2008, III CZP 89/08* (GSP. Przegląd Orzecznictwa 2010, nr 2, s. 111-117). W pierwszej glosie podzielałam zapatrywanie, że posiadanie służebności stanowi odrębny od posiadania rzeczy rodzaj posiadania prawa. W drugiej, wbrew stanowisku Sądu Najwyższego, wyrażam tezę, iż wniesienie przez właściciela nieruchomości pozwu o wynagrodzenie za korzystanie z rzeczy nie przerywa biegu terminu zasiedzenia służebności. W ostatniej, analizuję zagadnienia związane z dopuszczalnością nabycia w drodze zasiedzenia służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu przed dniem 03.08.2008 r.

Moje zainteresowania badawcze dotyczą także służebności drogi koniecznej. W referacie, a następnie artykule stanowiącym publikację pokonferencyjną: *Służebność osobista drogi koniecznej* [w:] *Prawo cywilne - stanowienie, wykładnia i stosowanie. Księga pamiątkowa dla uczczenia setnej rocznicy urodzin Profesora Jerzego Ignatowicza*, M. Nazar red., Lublin 2015, s. 39-49, udowadniam, że art. 146 k.c. jest przepisem szczególnym wobec unormowania z art. 296 k.c., dlatego stosując zasadę *lex specialis derogat legi generali*

należy dopuścić ustanawianie służebności osobistych drogi koniecznej także na rzecz innych niż osoby fizyczne podmiotów prawa cywilnego, tj. na rzecz osób prawnych i tzw. niezupełnych osób prawnych, do których odnosi się art. 33¹ k.c. Zagadnieniom dotyczącym służebności drogi koniecznej z art. 145 k.c. poświęciłam z kolei *głosę do postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 12.04.2013 r., IV CSK 527/12* (Przeгляд Sądowy 2014, nr 11/12, s. 195-200). W ramach problematyki z zakresu służebności gruntowych wygłosiłam również referat: *Servitus preadio utilis esse debet – współczesne zastosowanie rzymskiej myśli prawniczej* (podczas I Ogólnopolskiego Forum Młodych Romanistów zorganizowanego przez Uniwersytet Gdański, Gdańsk, 2015 r.).

Przedmiotem moich badań z zakresu prawa rzeczowego stała się również problematyka związana z **zarządem nieruchomością wspólną** na gruncie ustawy o własności lokali i ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych. Jestem współautorką, a zarazem redaktorem naukowym komentarza: *Zarząd majątkiem wspólnym. Komentarz*, (Warszawa 2016), gdzie dokonałam naukowej analizy art. 18 - 33 u.w.l. oraz art. 27 ust. 2 i 3 u.s.m. Podobnie jak poprzedni komentarz dzieło to jest skonstruowane w taki sposób, aby zadowolić zarówno teoretyków prawa, jak i praktyków, albowiem wnioski praktyczne są szeroko podbudowywane analizą teoretyczną. Komentarz stał się także miejscem wyrażania przez jego autorów własnych poglądów dotyczących omawianych zagadnień, które budzą tak wiele wątpliwości w nauce i judykaturze. Przykładowo, dokonałam w nim wykładni nowo wprowadzonych unormowań do ustawy o własności lokali, w wyniku których zrównano status prawny właścicieli lokali i współwłaścicieli lokali w częściach ułamkowych. Zagadnieniom dotyczącym zarządu nieruchomością wspólną poświęciłam także referat wygłoszony na konferencji „Działalność deweloperska w praktyce obrotu gospodarczego”, opublikowany w formie artykułu w czasopiśmie Rejent: *Postanowienia dotyczące zarządu nieruchomością wspólną w umowach z deweloperami* (Rejent 2015, nr 10, s. 73-82). Do ustawy o własności lokali odnosi się też *glosa do uchwały SN z dnia 7 marca 2008 r., III CZP 10/08* (GSP. Przeгляд Orzecznictwa 2009, nr 4, s. 85-92), która dotyczy statusu prawnego balkonu.

Kolejnym działem prawa cywilnego, którego dotyczy mój dorobek, są **zobowiązania**. Jestem autorką monografii, przygotowanej na bazie rozprawy doktorskiej, lecz zmodyfikowanej z uwagi na dokonaną już po jej obronie zmianę kodeksu cywilnego: *Przedawnienie roszczeń z tytułu odpowiedzialności deliktowej za szkody przysze na osobie*,

Poznań 2008, (recenzja wydawnicza - prof. dr hab. Adam Olejniczak). W publikacji tej rozważam istotę szkód przyszłych na osobie, a zwłaszcza dokonuję naukowej analizy zasady przedawnienia roszczeń o ich naprawienie w reżimie deliktowym pod kątem ochrony osób, które doznały szkód o takim charakterze. Oceniam również nowowprowadzoną regulację kodeksową z art. 442¹ § 3 k.c. Kontynuacją badań nad problematyką przedawnienia roszczeń z tytułu odpowiedzialności deliktowej, lecz tym razem w odniesieniu do szkód na mieniu, jest artykuł: *W sprawie zasad przedawnienia roszczeń o naprawienie szkody na mieniu w oparciu o art. 442¹ § 1 k.c.* (Wiadomości Ubezpieczeniowe 2015, nr 3, s. 85-95). Dopuszczając możliwość występowania w praktyce szkód przyszłych na mieniu postuluje w nim ponowne przeanalizowanie treści art. 442¹ § 1 k.c. pod kątem należytej ochrony osób poszkodowanych na skutek takich szkód, która w mojej ocenie jest niewystarczająca. Z zakresu części ogólnej zobowiązań jestem także autorką publikacji: *Wycinka lub podkrzesywanie drzew kolidujących z urządzeniami przesyłowymi w stanie wyższej konieczności z art. 424 k.c.* (GSP 2011, tom XXVI, s. 271-281) Wykazuję w niej, iż działanie w ramach kontratypu stanu wyższej konieczności przez przedsiębiorcę energetycznego, wycinającego drzewa kolidujące z urządzeniami przesyłowymi, będzie wyjątkowe.

W ramach zagadnień z **części ogólnej prawa cywilnego** jestem autorką *glosy do uchwały SN z dnia 19 października 2007 r., III CZP 58/07* (GSP. Przegląd Orzecznictwa 2009, nr 2, s. 41-46). Podzielałam w niej stanowisko wyrażone przez Sąd Najwyższy, że podniesienie przez pozwanego zarzutu potrącenia przerywa bieg przedawnienia jego roszczenia do wysokości wierzytelności dochodzonej przez powoda.

Na mój dorobek składają się również publikacje z zakresu **prawa rodzinnego**. Mają one charakter pokonferencyjny: *Wady oświadczenia woli przy zawarciu małżeństwa oraz zawarciu małżeństwa przez pełnomocnika na tle problematyki migracji zarobkowej* [w:] *Prawnorożdzinne i społeczne konsekwencje migracji zarobkowej; wybrane zagadnienia* (red. S.L. Stadniczeńko, M. Gołowkin-Hudała, A. Wilk, Opole 2009, s. 89-98) oraz *Zasady biegu 5-dniowego terminu z art. 8 § 3 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego* [w:] *Przesłanki konieczne zawarcia małżeństwa. Próba systematyzacji zagadnienia w aspekcie wymogów formy religijnej* (red. A. Tunia, Lublin 2011, s. 85-93). Oba artykuły stanowią rozwinięcie moich zainteresowań badawczych z początku pracy naukowej, dlatego do zagadnień związanych z zawieraniem małżeństwa zawsze wracam z pewnym sentymentem. Pierwszy z tychże artykułów zawiera tezę, iż migracja zarobkowa jednego z nupturientów może wywrzeć wpływ na zawieranie małżeństwa. Między innymi może ona stanowić w szczególnych okolicznościach „ważny

powód”, o którym mowa w art. 6 § 1 k.r.o., uzasadniający ustanowienie pełnomocnika. W kolejnym postuluję, iż należy nadać szczególny charakter przesłance „siły wyższej” z art. 8 § 3 k.r.o., ze względu na specyfikę stosunków rodzinno-prawnych, których ona dotyczy. W razie wątpliwości przesłankę tą należy oceniać *in favorem matrimonii*.

Swoje zainteresowania badawcze skupiłam także na wybranych zagadnieniach **prawa energetycznego**, zwłaszcza na prawnych problemach związanych z nielegalnym pobieraniem paliw lub energii. Problemy te są ciekawe dla cywilisty z uwagi na wyrażone w nauce tak zróżnicowane stanowiska co do charakteru prawnego opłaty taryfowej, a poprzez to, co do określenia zasad odpowiedzialności za nielegalne pobieranie paliw lub energii. Wyraziłam głos w tej dyskusji w dwóch naukowych publikacjach: *Zasady dochodzenia roszczeń z tytułu nielegalnego pobierania energii elektrycznej w znowelizowanym prawie energetycznym* (GSP 2010, t. XXIV, s. 185-195) oraz w *głosie do uchwały SN z dnia 10 grudnia 2009 r., III CZP 107/09* (GSP. Przegląd Orzecznictwa 2011, nr 1, s. 75-91). Prezentuję tezę, iż opłata z art. 57 ust. 1 pkt 1 Pr. Energ. jest szczególnym rodzajem odszkodowania. W przypadku dochodzenia jej zapłaty, wiąże się to ze stosowaniem reżimu odpowiedzialności deliktowej bądź kontraktowej, w zależności od istnienia bądź nieistnienia stosunku zobowiązaniowego pomiędzy przedsiębiorcą sieciowym a odbiorcą. We wskazanej głosie udowadniam, wbrew stanowisku wyrażonemu w uchwale Sądu Najwyższego, że powstania tego drugiego reżimu odpowiedzialności, tj. reżimu kontraktowego, nie można wykluczyć w ramach omawianych stosunków prawnych. W trakcie publikacji jest kolejny artykuł: *Nielegalne pobieranie energii a wskazania licznika na niekorzyść odbiorcy* ([w:] *Interdyscyplinarne problemy nielegalnego poboru energii. Studium prawne pod redakcją A. Walaszek – Pyziół*, Kraków 2016, ISBN 978-83-255-8197-8). Dokonuję w nim oceny tego występującego w praktyce zjawiska, będącego skutkiem użycia magnesów neodymowych, pod kątem obowiązujących unormowań prawa energetycznego.

Mój dorobek zawiera także publikacje z zakresu **prawa ochrony zdrowia**, które odnoszą się do prawnych aspektów używania tytoniu i wyrobów tytoniowych. Tematyka znajdująca się w tym obszarze moich zainteresowań badawczych wykracza poza prawo cywilne, jednakże naukowe jej przebadanie stało się uzasadnione z uwagi na to, że dotyczy ona spraw ważnych społecznie, co do których nie podjęto w polskiej literaturze szerszych rozważań. Pracę naukową nad unormowaniami ustawy z dnia 09.11.1995 r. o ochronie zdrowia przed

następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych prowadziłam wspólnie z moim mężem - doktorem nauk medycznych. Łącząc badania nad prawem z badaniami z zakresu zdrowia publicznego opracowaliśmy 4 publikacje: M. Balwicka-Szczyrba, Ł. Balwicki, *Praktyka korzystania przez rady gminy z kompetencji do wprowadzenia stref wolnych od dymu tytoniowego* (Samorząd Terytorialny 2010, nr 9, s. 59-65) – mój wkład w powstanie publikacji szacuję na 60%, polegał on na analizie omawianego zagadnienia w świetle obowiązujących regulacji prawnych, współudziale w tworzeniu koncepcji pracy, napisaniu artykułu oraz sformułowaniu wniosków końcowych; M. Balwicka-Szczyrba, Ł. Balwicki, *Ustawowy zakaz palenia wyrobów tytoniowych* (Kwartalnik Prawa Publicznego 2012, nr 1, s. 157-174) – mój wkład w powstanie publikacji szacuję na 60%, polegał on na analizie omawianego zagadnienia w świetle obowiązujących regulacji prawnych, współudziale w tworzeniu koncepcji pracy, napisaniu artykułu oraz sformułowaniu wniosków końcowych; M. Balwicka-Szczyrba, Ł. Balwicki, *Zakaz reklamowania i promocji wyrobów tytoniowych oraz wyrobów i symboli związanych z tytoniem* (Przegląd Legislacyjny 2012, nr 4, s. 47-59) – mój wkład w powstanie tej publikacji szacuję na 50%, polegał on na analizie omawianego zagadnienia w świetle obowiązujących regulacji prawnych, współudziale w tworzeniu koncepcji pracy, napisaniu artykułu oraz sformułowaniu wniosków końcowych oraz M. Balwicka-Szczyrba, Ł. Balwicki, *Zakaz sponsorowania przez podmioty branży tytoniowej* (Kwartalnik Prawa Publicznego 2013, nr 1, s. 65-78) – mój wkład w powstanie publikacji szacuję na 60%, polegał on na analizie omawianego zagadnienia w świetle obowiązujących regulacji prawnych, współudziale w tworzeniu koncepcji pracy, napisaniu artykułu oraz sformułowaniu wniosków końcowych. Ostatnie trzy artykuły zawierają propozycję wykładni tak niejednoznacznie interpretowanych przepisów wskazanej powyżej ustawy, a nadto, zawierają ocenę obowiązującej w Polsce regulacji w porównaniu z aktami o charakterze międzynarodowym, w tym zwłaszcza Ramową Konwencją Światowej Organizacji Zdrowia o Ograniczeniu Użycia Tytoniu. W publikacjach tych zawarto tezę, że potrzebna jest modyfikacja niektórych unormowań zawartych w ustawie z dnia 09.11.1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych. Określono również zakres sugerowanych zmian.

Moim współautorstwem objęty jest również referat: Małgorzata Balwicka-Szczyrba, Łukasz Balwicki, *Ustawowy zakaz palenia po nowelizacja ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych* (wygłoszony na międzynarodowej konferencji naukowej „Dni Medycyny Społecznej i Zdrowia Publicznego, Między profilaktyką a medycyna kliniczną”, zorganizowanej przez Polskie Towarzystwo Medycyny Społecznej i

Zdrowia Publicznego, Bydgoszcz, 2010 r.). Ponadto plakat: M. Balwicka-Szczyrba, Ł. Balwicki, *Local government smokefree Policy in Poland after introducing Antitobacco Act in 1995* (abstrakt został opublikowany w European Journal of Public Health, Vol. 20, Supplement 1, 2010) oraz plakat: M. Balwicka-Szczyrba, Ł. Balwicki, *Gminna inicjatywa uchwałodawcza w zakresie wprowadzania stref wolnych od tytoniu. Zakaz palenia na plażach w Gdańsku*, zaprezentowany podczas XII Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej im. prof. Franciszka Venuleta „Tytoń albo zdrowie”, Kraków, 2009 r.

W ramach badań nad prawem ochrony zdrowia chciałabym również zaakcentować swój udział w międzynarodowym projekcie badawczym „*Tobacco control laws*” prowadzonym przez International Legal Consortium amerykańskiej fundacji Campaign for Tobacco-Free Kids. Dokonano w nim analizy ustawodawstwa ograniczającego użycie wyrobów tytoniowych w 80 krajach na świecie (wyniki badania są udostępnione na stronie internetowej: <http://www.tobaccocontrolaws.org/legislation>). Mój udział w projekcie polegał na wyodrębnieniu i analizie ustawodawstwa polskiego dotyczącego stref wolnych od dymu tytoniowego („*smoke free places*”) oraz ocenie zgodności obowiązujących w Polsce unormowań z postanowieniami Ramowej Konwencji Światowej Organizacji Zdrowia o Ograniczeniu Użycia Tytoniu z dnia 21.05.2003 r.

Część publikacji wchodzących w skład prezentowanego dorobku naukowego ma charakter **przekrojowy** i dotyczy różnych działów prawa cywilnego, a niekiedy nawet wykracza poza ramy prawa cywilnego.

W ramach problematyki znajdującej się na pograniczu prawa zobowiązań i prawa energetycznego przygotowałam artykuł: *Umowa sprzedaży ciepła zawarta z przedsiębiorcą energetycznym* (Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego 2010, nr 7, s. 8-15), w którym przeanalizowałam zagadnienia związane z określeniem treści, a także stron umowy sprzedaży ciepła, uzasadniając zwłaszcza, dlaczego właściciel lokalu w budynku wielolokalowym nie może być stroną takiej umowy. Wygłosiłam także referat: *Postanowienia wyłączające bądź ograniczające odpowiedzialność odszkodowawczą przedsiębiorcy energetycznego w umowach z konsumentami* (podczas Energetycznego Forum Nauki i Gospodarki, zorganizowanego przez Katolicki Uniwersytet Lubelski i Uczelnie Łazarskiego, Warszawa, 2016 r.).

Pracą o charakterze przekrojowym jest także publikacja, której jestem współautorem, wydana w dwóch częściach: M. Balwicka-Szczyrba, W. Lisiewicz, *Inanspruchnahme privaten und öffentlichen Eigentums durch Leitungsnetze – Rechtslage in Polen vor dem Hintergrund*

deutscher Regelungen (Teil I) (InfrastrukturRecht 2015, nr 6, s. 127-130) oraz M. Balwicka-Szczyrba, W. Lisiewicz, *Inanspruchnahme privaten und öffentlichen Eigentums durch Leitungsnetze – Rechtslage in Polen vor dem Hintergrund deutscher Regelungen (Teil II)* (InfrastrukturRecht 2015, nr 7, s. 154-157). Przygotowana publikacja ma na celu ukazanie prawnej problematyki urządzeń przesyłowych w Polsce na tle unormowań prawa niemieckiego. Wyjaśnienie tych zagadnień niemieckiemu czytelnikowi jest istotne zwłaszcza z uwagi na dokonywane inwestycje na polskim rynku energetycznym przez niemieckich inwestorów. Mój wkład w powstanie artykułów wyniósł 70% i polegał na opracowaniu koncepcji pracy oraz opisanu sytuacji prawnej przedsiębiorców przesyłowych w świetle polskich regulacji prawnych.

Podobny, przekrojowy charakter ma również artykuł dotyczący konkubinatu, który pozostaje w moim współautorstwie: A. Stępień-Sporek, A. Sylwestrzak, M. Balwicka-Szczyrba, *Some remarks on cohabitation in Poland* [w:] *The International Survey of Family Law*, 2015 Edition, B. Atkin red., Jordan Publishing LTD, Bristol 2015, s. 247-258. Mój wkład w powstanie tej publikacji oceniam jako 33,3 %. Polegał on na współdziale w tworzeniu koncepcji pracy, napisaniu jej części dotyczącej rozliczeń majątkowych po ustaniu wspólnego pożycia konkubentów oraz na współdziale w sformułowaniu wniosków końcowych. W artykule zasygnalizowano, iż brak jakichkolwiek unormowań dotyczących skutków prawnych konkubinatów w prawie polskim należy uznać za stan wymagający choć minimalnych działań legislacyjnych.

Jestem również autorką opublikowanej opinii prawnej do projektu ustawy Prawo o aktach stanu cywilnego oraz aktów wykonawczych - nr druku 2620 Sejmu VII Kadencji. (<http://orka.sejm.gov.pl/Druki7ka.nsf/0/F40DB80677612599C1257D4A003ED5B9/%24File/2620-003.pdf>, str. 7-17). Opinia ta została przekazana do Sejmu w imieniu Ośrodka Badań, Studiów i Legislacji Krajowej Rady Radców Prawnych. Zawiera ona analizę i ocenę projektowanych aktów prawnych.

Kompletny wykaz wszystkich publikacji oraz opis pozostałych moich osiągnięć, w tym referatów wygłoszonych na konferencjach naukowych, znajduje się w załączniku nr 4 „Wykaz opublikowanych prac naukowych oraz informacja o osiągnięciach dydaktycznych, współpracy naukowej, odbytych stażach i popularyzacji nauki”. W tym miejscu chciałabym jedynie podkreślić, że prowadzone przez mnie badania naukowe nie pozostają bez wpływu na

praktykę, staram się bowiem podejmować działania w zakresie ich popularyzacji oraz wdrażania osiągniętych wyników. Między innymi od lat prowadzę szkolenia zarówno dla radców prawnych, jak i pracowników przedsiębiorstw przesyłowych, z zakresu prawnej problematyki dotyczącej urzędzeń przesyłowych, a także nielegalnego pobierania paliw lub energii. Mogę poszczycić się działalnością ekspercką jako ekspert Ośrodka Badań, Studiów i Legislacji Krajowej Rady Radców Prawnych. Nadto jestem zapraszana w charakterze eksperta na spotkania w sprawie ustalenia strategii przedsiębiorców przesyłowych w związku z roszczeniami właścicieli nieruchomości (m.in. w Energa Operator S.A. z siedzibą w Gdańsku czy Polskiej Spółce Gazownictwa Sp. z o.o z siedzibą w Warszawie). Wydałam liczne opinie prawne dla tychże przedsiębiorców, a także opinie prawne z zakresu prawa ochrony zdrowia, między innymi na zlecenie Światowej Organizacji Zdrowia WHO.

Jestem członkiem *European Law Institute* z siedzibą w Wiedniu oraz członkiem stowarzyszenia zwykłego *ELI Polska* z siedzibą w Warszawie. Pozostaję również stałym recenzentem kwartalnika „Radca Prawny. Zeszyty naukowe”.

Małgorzata Balwicka-Szczyrba